

โครงการบ้านมั่นคงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชาชนผู้มีรายได้น้อยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 1.320 ชุมชน 345.000 ครัวเรือน ประชากร 1.728.000 คน จากทั้งหมด 79 เมือง และเป็นเป้าหมายที่ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ ซึ่งโครงการบ้านมั่นคง เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้เครือข่ายองค์กรชุมชนโครงการบ้านมั่นคงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มก่อเป็นขบวนการชุมชนมาตั้งแต่ปี 2546 และมีความชัดเจนยิ่งขึ้นในช่วงปี 2547 ที่มืองค์กรชุมชนจากที่ต่างๆ ให้ความสนใจเข้าร่วมขบวนการโครงการบ้านมั่นคง

สำหรับขบวนการทำงานของโครงการบ้านมั่นคงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ประกอบด้วย

1. กลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้อีสานเหนือ ประกอบด้วย หนองคาย สกลนคร อุตรดิตถ์ เลย หนองบัวลำภู นครพนม
2. กลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้อีสานกลาง ประกอบด้วย ขอนแก่น มุกดาหาร กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด อำนาจเจริญ มหาสารคาม ยโสธร
3. กลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้อีสานใต้ ประกอบด้วย ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี

ผลการดำเนินงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในระบะปี พ.ศ. 2547-2549 (ณ เดือนมกราคม 2549) มีชุมชนที่เข้าร่วมดำเนินการโครงการบ้านมั่นคงแล้ว จำนวน 16 จังหวัด 24 เมือง 101 โครงการ 109 ชุมชน รวมครัวเรือนที่ได้รับผลประโยชน์ 6,880 ครัวเรือน

โครงการบ้านมั่นคงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการอนุมัติแล้ว (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2549)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน ชุมชน	จำนวน ครอบครัว
1.	กาฬสินธุ์	2	110
2.	ขอนแก่น	33	2,270
3.	ชัยภูมิ	14	378
4.	นครราชสีมา	7	316
5.	นครพนม	1	15
6.	บุรีรัมย์	2	81
7.	มหาสารคาม	3	233
8.	มุกดาหาร	1	51
9.	ยโสธร	1	85
10.	ร้อยเอ็ด	5	213
11.	เลย	1	80
12.	สกลนคร	2	57
13.	สุรินทร์	11	1,081
14.	อุดรธานี	11	808
15.	อุบลราชธานี	11	754
16.	ศรีสะเกษ	4	348
รวม	16	109	6,880

โครงการบ้านมั่นคงจังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลชุมชนแออัด

จังหวัดนครราชสีมา เป็นเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้มีประชากรในจังหวัดจำนวนมาก (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2546) จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศและเป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประชากรทั้งสิ้น 2,581,244 คน เป็นชาย 1,280,671 คน เป็นหญิง 1,300,573 คน คิดเป็นร้อยละ 49.62 เป็นหญิงร้อยละ 50.38 โดยอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา รองลงมาคือ อำเภอปากช่อง อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านเหลื่อม มีการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะที่ผ่านมาสูง ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยในเมืองจำนวนมาก ปัญหาที่ตามมาคือ เรื่องที่อยู่อาศัยของประชาชน

“พวกเราไม่ได้เป็นคนโคราชโดยกำเนิดหรอก มาจากที่อื่นกันทั้งนั้น แต่ก็มาอยู่หลายปีจนเป็นคนที่นี่ไปแล้ว อย่างพี่ที่ก็มาจากปราจีนบุรี บางคนก็มาจากบุรีรัมย์ สุรินทร์ บางคนก็มาจากอำเภอรอบนอก” สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์คัมเกล้า ชุมชนสมอ หนึ่งในชุมชนเขตเทศบาลนครนครราชสีมา เล่าถึงที่มาที่ไปของกลุ่มที่เข้ามาอาศัยอยู่ในที่ดินเอกชน ซึ่งกำลังถูกไล่รื้ออยู่ในขณะนี้

จากการสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดในเขตจังหวัดนครราชสีมาของเครือข่ายโครงการบ้านมั่นคงนครราชสีมา ใน 12 เทศบาล คือ เทศบาลนครนครราชสีมา เทศบาลตำบลโคกกรวด เทศบาลตำบลจอหอ เทศบาลตำบลโชคชัย เทศบาลตำบลโนนสูง เทศบาลตำบลบัวใหญ่ เทศบาลเมืองปักธงชัย เทศบาลตำบลปากช่อง เทศบาลตำบลในเมือง เทศบาลตำบลสีคิ้ว เทศบาลตำบลสูงเนิน และเทศบาลตำบลห้วยแถลง พบว่า มีจำนวนชุมชนแออัดถึง 218 ชุมชน มีจำนวน 40,987 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรถึง 204,935 คน หรือเกือบ ร้อยละ 10 ของประชากรทั้งจังหวัด ในจำนวนนี้ เป็นชุมชนในที่ดินเช่าทั้งเอกชน หน่วยงานของรัฐ บุกรุก และแบบผสม ซึ่งมีปัญหาพื้นฐานมาจากเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดินถึง 108 ชุมชน โดยปัญหาหนักที่สุด คือ เทศบาลนครนครราชสีมา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

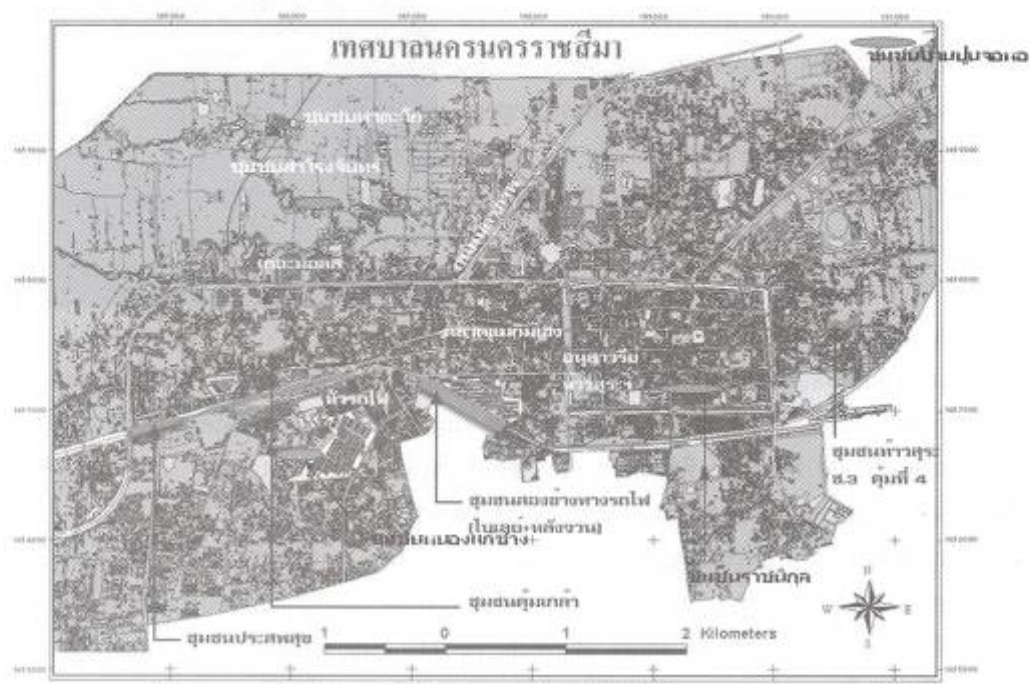
บ้านมั่นคงจังหวัดนครราชสีมา

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครนครราชสีมาจำนวน 172,387 คน เป็นหญิง 90,155 คน เป็นชาย 82,232 จำนวนบ้านเรือน 56,971 หลังคาเรือน และจำนวนครอบครัว 34,678 ครอบครัว (เดือน ธันวาคม 2547) ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นและอพยพมาจากจังหวัดใกล้เคียง บางส่วนใช้ภาษาโคราชซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาพูด เมื่อมีอัตราส่วนความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่รวมทั้งสิ้น ประมาณ 4,688 คนต่อตารางกิโลเมตร มีประชากรแฝง คิดเป็นร้อยละ 15.84 ของประชากรในทะเบียน ซึ่งเกิดเป็นชุมชนและเข้ามาใช้บริการในเขตเทศบาลในเวลากลางวันและอพยพออกไปในเวลากลางคืน อีกมากกว่า 100,000 คน/วัน ก่อให้เกิดปัญหาที่อยู่อาศัยตามมาไม่แพ้เมืองใหญ่อื่นๆ

โครงการบ้านมั่นคงของเทศบาลนครนครราชสีมา เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2547-ปัจจุบัน โดยขบวนองค์กรชุมชน หน่วยงานส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา มีชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 ชุมชน 440 ครอบครัว โดยมีรายละเอียด คือ

เทศบาล	จำนวนชุมชน (แออัด/ ผู้มีรายได้น้อย)	ครัวเรือน	จำนวนชุมชนที่อาศัยใน ที่เช่า/บุกรุก/ ทั้งเช่าและบุกรุก
1. นครราชสีมา	46	9,448	40
2. โคราช	17	1,175	6
3. จอหอ	22	1,531	6
4. โชคชัย	18	3,081	5
5. โนนสูง	13	1,977	2
6. บัวใหญ่	18	2,366	4
7. เมืองปักธงชัย	12	4,793	4
8. ปากช่อง	22	7,031	13
9. ในเมือง	15	2,021	8
10. สีคิ้ว	19	5,252	13
11. สูงเนิน	11	1,092	5
12. ห้วยแถลง	5	1,220	2
รวม	218	40,987	108

ชุมชนที่มีการดำเนินการโครงการบ้านมั่นคง

บ้านมั่นคงสองข้างทางรถไฟ

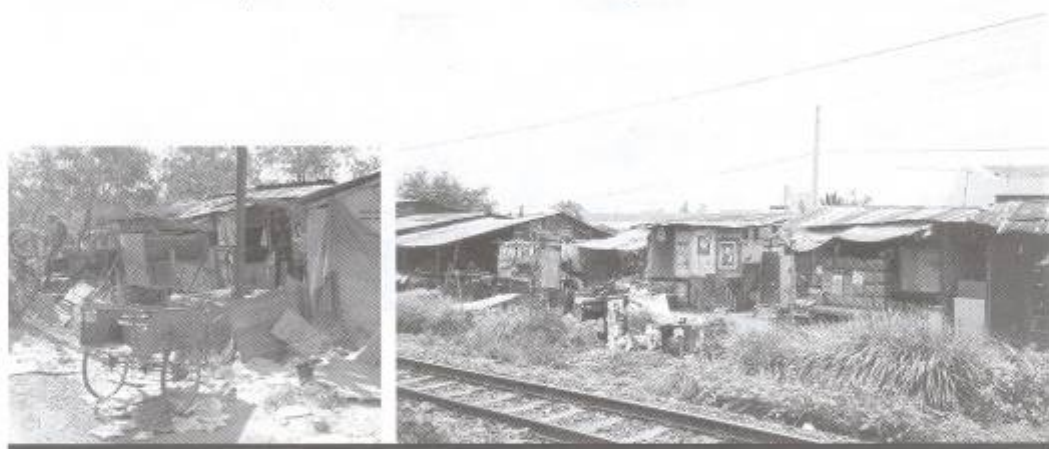
ชุมชนโบเลย์และหลังจวน เป็น 2 ชุมชน ที่ประสบปัญหาที่อยู่อาศัย ตั้งอยู่ในที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) รวมจำนวน 140 ครัวเรือน ซึ่งชาวบ้านอาศัยมาประมาณ 20 ปีมาแล้ว จากการเป็นชุมชนบุกรุก ทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาที่อยู่อาศัย สภาพบ้านเรือนจึงทรุดโทรม สร้างจากไม้ สังกะสี ขาดระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ชาวบ้านในชุมชนมีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย เก็บของเก่า มีรายได้ไม่แน่นอน บางคนมีปัญหาด้านสุขภาพ

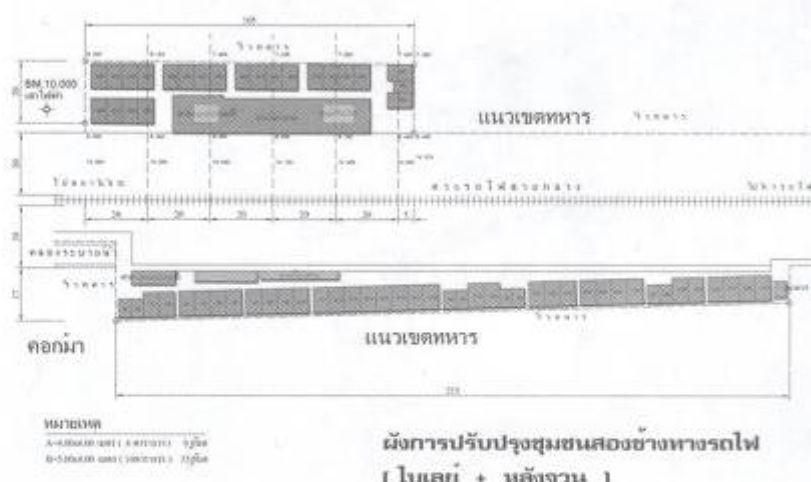

หลังจากกลุ่มออมทรัพย์เคยล้มมาแล้วครั้งหนึ่ง เมื่อปี 2545 ชุมชนมีความพยายามที่จะตั้งกลุ่มออมทรัพย์อีกครั้ง เนื่องจากถูกกระแสไล่รื้อของการรถไฟ และปี 2546 ได้เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง จึงเกิดการรวมกลุ่มกัน 66 ครัวเรือน ที่ต้องการจะรื้อย้ายออกจากที่ดินในระยะ 10 เมตร จากรางรถไฟไปอยู่ในที่ดินใกล้เคียง ระยะ 20 เมตร ซึ่งตามเกณฑ์ของการรถไฟ สามารถทำเรื่องขอเช่าได้

แนวทางการแก้ปัญหาของชุมชนโบเลย์และหลังจวน คือ การรื้อสร้างใหม่ใกล้ที่ดินเดิม โดยห่างจากชุมชนเดิมประมาณ 200 เมตร และขอเช่าที่ดินการรถไฟ หลังระยะร่น 20 เมตร มีการจัดแบ่งแปลงใหม่เป็นที่อยู่อาศัย จำนวน 66 แปลง และพื้นที่ส่วนกลาง ถนน สวนสาธารณะ รวมพื้นที่ 1,254.5 ตารางวา หรือ 2.5 ไร่

กระบวนการออมทรัพย์ของชุมชน เริ่มฟื้นขึ้นมาใหม่เมื่อปี 2545 มีสมาชิกเริ่มแรก 97 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 65 คน มีเงินออมเพื่อที่อยู่อาศัย กว่า 1 ล้านบาท มีคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ 9 คน มีการแบ่งการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ โดยมีเป็นกลุ่มย่อย 13 กลุ่ม เนื่องจากชุมชนเดิมมีหลายครัวเรือนจึงแบ่งกันเก็บเงินออมทรัพย์ รวมทั้งเป็นการแบ่งเบาภาระการดูแล เพื่อให้มีการกระจายข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง จึงมีการใช้ระบบกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน ในการค้าประกันเงินกู้ในโครงการและช่วยแรงในการก่อสร้างบ้าน

นอกจากนั้นกระบวนการดำเนินงานของชาวชุมชนทั้งสองฝั่ง มีการแบ่งงานกันทำตามความสามารถของแต่ละคน ตั้งแต่การสำรวจข้อมูลครัวเรือน การออกแบบบ้านตามความต้องการของสมาชิก การสร้างความเข้าใจกับชุมชน มีการสำรวจวัสดุเก่าให้มีการนำมาใช้ใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระคืน การจัดระบบกลุ่มย่อยดูแลกัน การจัดกลุ่มสร้างบ้าน การจัดคณะกรรมการบริหารโครงการ โดยแบ่งเป็นฝ่ายจัดซื้อ จัดจ้าง ฝ่ายประสานงาน ฝ่ายการเงินและบัญชี และฝ่ายตรวจรับงาน

ลักษณะที่อยู่อาศัยในโครงการ เป็นบ้านแถวชั้นเดียว แบ่งเป็น 4 ขนาด คือ

- ขนาด 10 ตารางวา จำนวน 42 ครอบครั
- ขนาด 8.75 ตารางวา จำนวน 7 ครอบครั
- ขนาด 7.50 ตารางวา จำนวน 9 ครอบครั
- ขนาด 6 ตารางวา จำนวน 8 ครอบครั

ปัจจุบันสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้อนุมัติงบประมาณพัฒนาระบบสาธารณูปโภค จำนวน 4,017,820 บาท และอนุมัติสินเชื่อสำหรับการก่อสร้างบ้านแล้ว จำนวน 7,506,000 บาท ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและก่อสร้างบ้าน เนื่องจากติดขัดเรื่องกรรมสิทธิ์การเข้าที่ดินจากการรถไฟ แต่ก็มีกำลังดำเนินการด้านกระบวนการออมทรัพย์ การประชุม กิจกรรมธนาคารขยะอยู่อย่างต่อเนื่อง

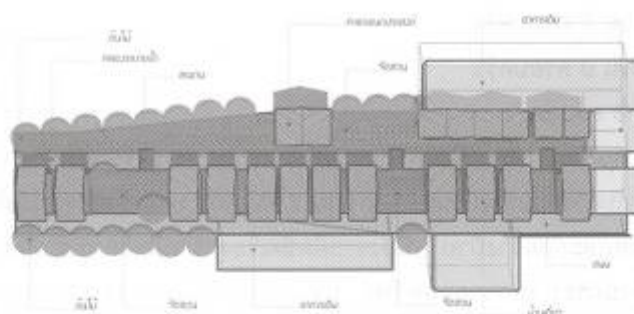
แม้จะยังไม่ได้ดำเนินการด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค แต่ก็ได้มีการเตรียมความพร้อมวางแผนการก่อสร้างไว้โดยมีการตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ ดังนี้

1. การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบราคา ทำการสืบราคาวัสดุในท้องตลาด ต่อจากนั้นฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างจะทำการสั่งซื้อวัสดุตามใบสั่งสมาชิก มีการตรวจรับวัสดุที่รับไป
2. ฝ่ายก่อสร้าง จะมีการประชุมว่าสิ่งไหนชุมชนดำเนินการเอง สิ่งไหนที่ต้องใช้ผู้รับเหมา จากนั้นก็ประชาสัมพันธ์ข้อมูลไปตามหน่วยงานต่างๆ เพื่อเปิดการประมูลการจัดทำงานระบบประปา ระบบระบายน้ำ และบ่อพัก มีการประมูลเพื่อเลือกบริษัทรับเหมางาน โดยคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้เลือก

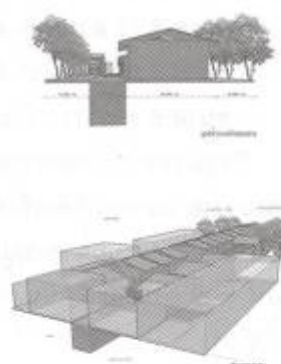

บ้านมั่นคงชุมชนท้าวสุระ ชอย 3 กลุ่มที่ 4

ชุมชนท้าวสุระชอย 3 ตั้งอยู่บนถนนราชสีมาโชคชัย มีเนื้อที่ทั้งหมด 288 ตารางวา เป็นชุมชนที่ประกอบด้วย 9 คุ่ม มีประชากรประมาณ 200 กว่าครัวเรือน ตั้งบ้านเรือนอยู่บนที่ดินของกรมชลประทาน และเช่าที่ของเอกชน โดยคุ่มที่ 1 และ 4 เป็นคุ่มที่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยรกร้างล้มครumble ระบายน้ำ โดยคุ่มที่ 1 อยู่ต้นคลอง ส่วนคุ่มที่ 4 อยู่ปลายคลอง และคุ่มนี้มีความพร้อมของสมาชิกในการรวมกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด

ผังแนวทางการปรับปรุงชุมชนท้าวสุระ ช.3 กลุ่ม 4

แนวทางการปรับปรุงชุมชนคือ รื้อและสร้างใหม่ในที่ดินเดิม จำนวน 44 ครัวเรือน โดยจัดเป็นที่อยู่อาศัยรวม 112.5 ตารางวา จัดเป็นพื้นที่ส่วนกลาง เช่น ถนน บ่อบำบัดน้ำเสีย เนื้อที่ 80 ตารางวา พื้นที่สวนสาธารณะภายในชุมชน 90 ตารางวา และพื้นที่ใช้ร่วมกันของชุมชน เช่น ศูนย์ชุมชน สนามเด็กเล่น เนื้อที่รวม 65 ตารางวา

บ้านมั่นคงชุมชนประสพสุข

ชุมชนประสพสุข เป็นชุมชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา สภาพที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านและที่ดินของตนเอง บ้านเช่า และอีกส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นที่ดินบุกรุกในพื้นที่ของการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ซึ่งชุมชนอาศัยมานาน 30 ปี จำนวน 30 ครัวเรือน บนเนื้อที่ 580 ตารางวา สภาพบ้านเรือนทรุดโทรม ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย เก็บขยะ

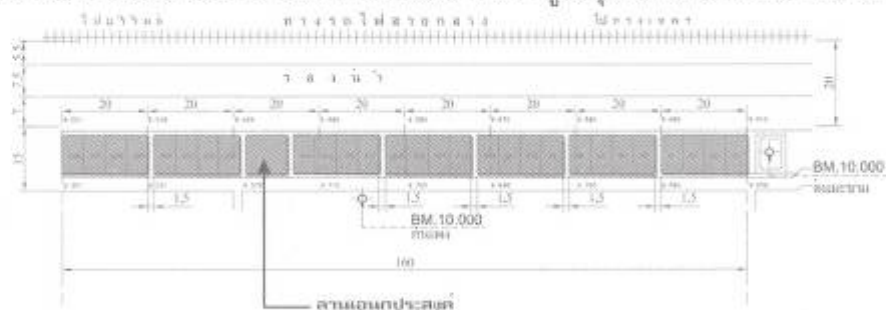
เดือนมกราคม 2546 ชาวบ้านได้รวมกลุ่มกันตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของตนเอง ตามแนวทางโครงการบ้านมั่นคง ปัจจุบันมีสมาชิก 56 คน มีเงินออมทรัพย์มากกว่าแสนบาท โดยใช้กระบวนการออมทรัพย์รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน มีระบบกลุ่มย่อย การบริหารจัดการในระดับกลุ่มย่อย มีการจัดสวัสดิการกันภายในชุมชนด้วย

แนวทางการแก้ปัญหาชุมชน

1. การรื้อย้ายชุมชนใกล้ชุมชนเดิม
2. การขอเช่าที่ดินจากการรถไฟแห่งประเทศไทย หลังระยะรัน 20 เมตร
3. ชุมชนและสถาปนิกได้ร่วมกันจัดผังแบ่งแปลงใหม่ จำนวน 30 แปลง มีพื้นที่ส่วนกลาง ถนน สวนสาธารณะ

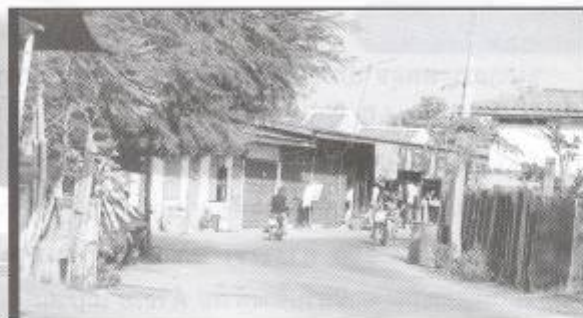
ปัจจุบันได้รับงบประมาณพัฒนาระบบสาธารณูปโภคแล้ว จำนวน 1,350,000 บาท เมื่อเดือนกรกฎาคม 2547 ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการขอเช่าที่ดินจากการรถไฟแห่งประเทศไทยอยู่ โดยเสนอขอเช่า 3 ปี/ครั้ง

การจัดผังแบ่งแปลงของชุมชนจากที่มีที่ดินทั้งหมด 580 ตาราง แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัยก่อสร้าง บ้านแบบบ้านแถวชั้นเดียว 30 แปลง รวม 274.50 ตารางวา เป็นบ้านแถวขนาด 11.25 ตารางวา จำนวน 8 แปลง และขนาด 9 ตารางวา จำนวน 16 แปลง จัดเป็นพื้นที่ส่วนกลาง เช่น ถนน บ่อบำบัด เนื้อที่รวม 200 ตารางวา สวนสาธารณะ สวนหย่อม เนื้อที่รวม 62.50 ตารางวา ศูนย์ชุมชน สนามเด็กเล่น รวม 43 ตารางวา

ผังการปรับปรุงชุมชนประสพสุข

บ้านมั่นคงชุมชนคุ้มเกล้า

เมื่อประมาณ พ.ศ.2537 ประชาชนจากจังหวัดต่างๆ ในภาคอีสาน และต่างอำเภอของจังหวัดนครราชสีมา ได้อพยพเข้ามาทำงานและมาอาศัยอยู่ที่ดินเอกชนใกล้ตลาดย่าโม มีการปลูกสร้างบ้านเรือนและตั้งรกรากทำมาหากิน ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้างและเก็บของเก่า รวมทั้งสิ้น 65 หลังคาเรือน แต่เข้าร่วมโครงการ 47 หลังคาเรือน

ต่อมากลางปี 2545 ตัวแทนเจ้าของที่ดินดังกล่าว ได้มาแจ้งกับชาวบ้านผู้บุกรุกว่า ต้องการจะทำสัญญาเช่าที่ดินกับชาวบ้าน ที่เข้ามาอยู่ไม่น้อยกว่า 5 ปี และทำสัญญาเช่าปีต่อปี โดยเริ่มทำสัญญาเช่าเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ราคา 500-1,000 บาท/เดือน ในเดือนกรกฎาคม 2546 เจ้าของที่ดินได้มาบอกเลิกสัญญาเช่าและนำป้ายมาปักประกาศให้ย้ายออกภายในสิ้นปี 2546 เจ้าของที่ดินจะนำที่ดินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์

ชาวบ้านผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้รวมตัวกันประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไข ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัยขึ้น ภายใต้ชื่อ กลุ่มออมทรัพย์คุ้มเกล้า และได้จัดตั้งเป็นสหกรณ์บริการคุ้มเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด

กระบวนการทำงานของกลุ่มคุ้มเกล้า

1. **หันหน้าคุยกัน-ค้นหาคนใจสาธารณะ** หลังชาวชุมชนประสบปัญหาจึงได้หันหน้ามาคุยกันตามประสาหัวอกเดียวกัน ให้เห็นร่วมกันว่าชาวชุมชนต้องการแก้ปัญหาร่วมกัน จากนั้นก็ได้มีการเลือกคณะทำงานขึ้นมา ที่จะเป็นแกนนำของชุมชนในการขับเคลื่อนงานต่อไป

2. **ข้อมูลคือหัวใจของการเดินหน้า** หลังจากนั้นได้มีการสำรวจข้อมูลรายครัวเรือน มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปวางแผนการทำงานต่อไป

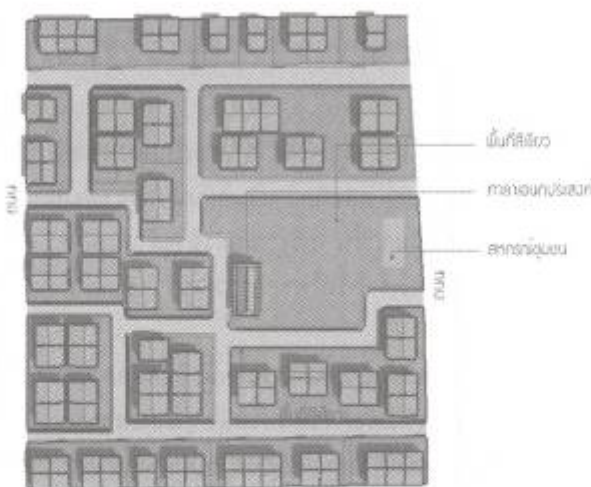
3. **ออมทรัพย์ ออมเงิน รวมคน** ชาวชุมชนที่เห็นด้วยกับแนวทางโครงการบ้านมั่นคง ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ ชื่อว่า กลุ่มออมทรัพย์คุ้มเกล้า ปัจจุบันมีสมาชิก 55 คน มีเงินออมทรัพย์มากกว่า 3 แสนบาท มีทั้งการออมทรัพย์แบบรายวัน รายเดือน โดยใช้ระบบกลุ่มย่อยในการรวมเงินกัน ต่อมาชุมชนได้จัดตั้งสหกรณ์บริการคุ้มเกล้าโคราชมั่นคง จำกัด ขึ้น

4. **แสวงหาที่ดิน** จากการที่ชุมชนคุ้มถูกไล่ที่ จึงต้องหาที่ดินสร้างชุมชนแห่งใหม่ ก็ได้มีการประชุมกันเพื่อวางแผนร่วมกันในการเลือกที่ดินตามที่ชาวชุมชนต้องการ ซึ่งมีการตั้งคณะกรรมการหาที่ดินและวางแผนในการหาที่ดินร่วมกัน คือ ต้องเป็นที่ดินที่ใกล้ที่ทำมาหากินของชาวบ้าน ราคาที่ดินไม่สูงเกินไป มีความสามารถผ่อนชำระได้ ต้องอยู่ใกล้โรงเรียน วัด การเดินทางสะดวกกับแหล่งอาชีพ ไฟฟ้า และประปาเข้าถึง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- คณะทำงานหาที่ดิน 10 แปลงให้สมาชิกเลือก
- พาชาวบ้านไปดูที่ดินจริง
- ประชุมเลือกที่ดิน
- ต่อรองราคา
- ประเมินราคาที่ดิน
- ต่อรองราคา

5. **วางแผนสร้างชุมชน สร้างบ้าน** ที่ดินที่ชุมชนเลือกมีเนื้อที่ 3 ไร่ ห่างจากที่ดินเดิมราว 3 กิโลเมตร ราคาซื้อ 1,300,000 บาท/ไร่ ซึ่งมีสถาปนิกชุมชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือ มีการวางแผนชุมชนจากความสัมพันธ์เดิมในชุมชนและอาชีพ หลังจากการประชุมกันสามารถจัดตั้งแบ่งแปลงได้ 55 แปลง แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัย 619 ตารางวา พื้นที่ส่วนกลาง 592.25 ตารางวา ซึ่งที่อยู่อาศัยแบ่งออกเป็น 2 ขนาด คือ 10 ตารางวา จำนวน 25 แปลง และ 12 ตารางวา จำนวน 30 แปลง นอกจากนั้นยังมีพื้นที่ส่วนกลาง คือ ถนน บ่อบำบัดน้ำเสีย สวนหย่อม ศูนย์ชุมชน และสนามเด็กเล่น

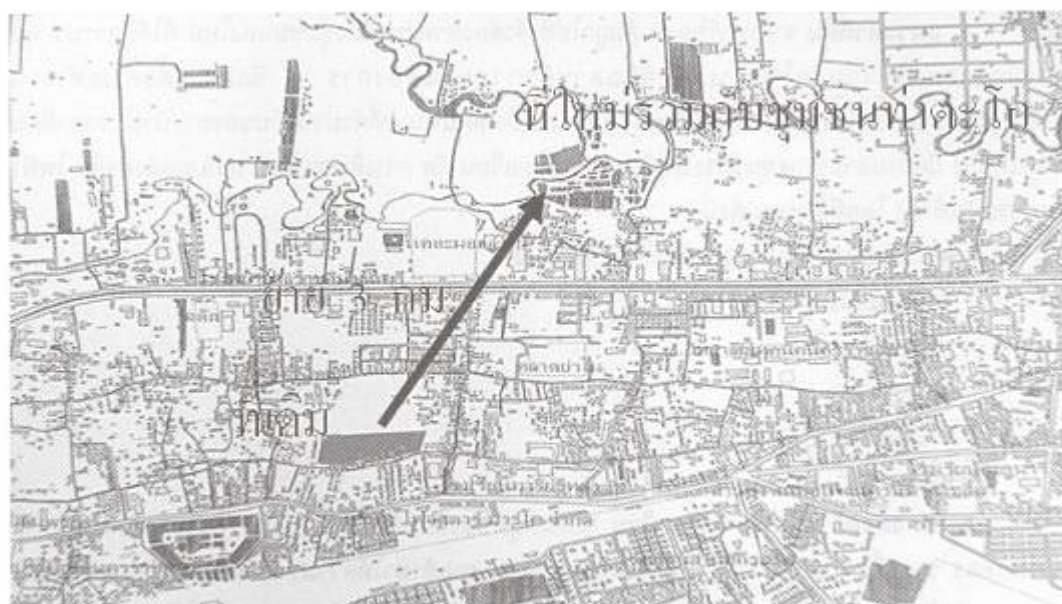
ส่วนกระบวนการวางแผนออกแบบบ้านนั้น จะมีการแบ่งกลุ่มย่อยตามอาชีพและกลุ่มสัมพันธ์ จากนั้นสมาชิกจะวางแผนความต้องการของตนเองร่วมกับสถาปนิก และมีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาแบบบ้านให้สัมพันธ์กับความสามารถในการชำระเงิน

แผนผังการปรับปรุงชุมชนคุ้มเกล้า-กาดแก้ว

แบบบ้านของกลุ่มคุ้มเกล้า มี 2 แบบ ราคา 105,000 บาท จำนวน 15 หลัง ราคา 155,000 บาท จำนวน 22 หลัง และราคา 185,000 บาท จำนวน 19 หลัง รวมสิ้นเชื้อที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้อนุมัติไปทั้งสิ้น จำนวน 11,455,000 บาท แบ่งเป็นจัดซื้อที่ดิน 3,900,000 บาท ก่อสร้างบ้าน 7,555,500 บาท

บ้านบันกษมชนท่าตะโก

ชุมชนท่าตะโก เป็นอีกชุมชนที่ปัจจุบันได้ซื้อที่ดินติดกับกลุ่มคัมเกล้า ซึ่งเป็นชุมชนที่บุกรุกที่ดินของกรมชลประทานริมลำตะคอง ซึ่งเป็นคลองส่งน้ำไปทำประปาในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ปัจจุบันประชาชนบุกรุกอยู่ราว 140 ครอบครัว ตั้งแต่เมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากเห็นว่าเป็นที่รกร้างว่างเปล่าโดยชาวบ้านอพยพมาจากหลายจังหวัด รวมถึงคนในจังหวัดนครราชสีมาเอง

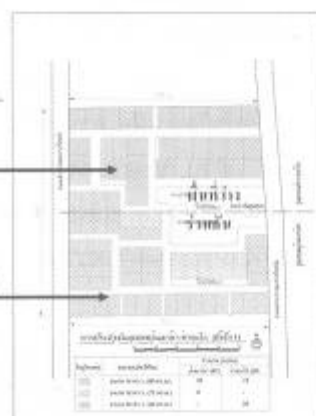
นางสุชลดา นิตสาพร วัย 49 ปี สมาชิกชุมชนท่าตะโก เล่าให้ฟังว่า ตนเป็นคนแรกๆ ที่เข้ามาอยู่บริเวณนี้ ซึ่งตอนนั้นมีสภาพเป็นป่า เห็นเป็นที่ว่างก็เลยมาอยู่ และคิดว่าเป็นที่ดินของหลวงคงไม่มีใครไล่ จึงอยู่มาเรื่อยๆ และก็ชวนกันมาอยู่ จนสมาชิกบริเวณนี้มีมากขึ้น บริเวณตรงข้างลำตะคองเป็นส่วนผักของชาวบ้านที่ปลูกขายส่งตลาดจำนวนมาก สมัยก่อนไม่เคร่งครัดใครอยากมาสร้างบ้านก็ทำได้ส่วนใหญ่เข้ามารับจ้างทำสวนผักได้วันละ 8-10 บาท

จนกระทั่งปี 2544 มีข่าวว่าเจ้าของที่ดินจะนำที่ดินมาพัฒนาเป็นพื้นที่สาธารณะริมคลอง โดยจะให้ชุมชนออกจากที่ดินดังกล่าว ประกอบในขณะนั้นมีผู้นำที่ต้องการช่วยเหลือชุมชนมาชวนให้ออมทรัพย์กันเพื่อที่อยู่อาศัย โดยรวบรวมสมาชิกจากชุมชนเกษตรสามัคคี ซึ่งถูกไล่รื้อมาก่อนหน้านี้เข้าด้วยกันระยะแรกมีสมาชิก 100 กว่าคน มีการออมสัจจะกันเดือนละ 100 บาท ต่อมาสมาชิกลดน้อยลง เพราะเริ่มหมดหวังว่ากลุ่มออมทรัพย์จะทำให้ชุมชนมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองได้ จึงลาออกกันไปบ้าง บางคนก็กลับไปตั้งรกรากในที่ดินของตนเอง

แนวทางการปรับปรุง

กิจกรรมเชิงตะโก

กิจกรรมที่กลุ่มคัมเกล้า

ต่อมาปี 2547 ชุมชนได้ทราบข่าวโครงการบ้านมั่นคง จากชุมชนที่ได้ดำเนินการก่อนหน้านี้ จึงได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโครงการ และพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ จัดตั้งเป็นสหกรณ์เคหสถานทำตะโก-สำโรง จันทนนครราชสีมา จำกัด ในวันที่ 7 กันยายน 2547 มีสมาชิกอยู่ประมาณ 50 คน ในต้นปี 2548 จึงได้พูดคุยกันกลุ่มคุ้มเกล้ามาร่วมดำเนินการโครงการบ้านมั่นคงด้วยกัน เพราะกำลังประสบปัญหาถูกไล่รื้ออยู่พอดี ซึ่งสหกรณ์ฯ ของกลุ่มคุ้มเกล้าก็ตอบตกลง จึงมีการเสนอซื้อที่ดินร่วมกัน สหกรณ์ฯ ละครึ่ง จนได้มีการเสนอขอสินเชื่อจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และมีการซื้อขายที่ดินกันในวันที่ 7 ตุลาคม 2548 จำนวน 6 ไร่ ราคาไร่ละ 1,100,000 บาท รวมทั้งสิ้น 6,600,000 บาท มีงบประมาณสมทบอีก 10% ที่ดินแปลงดังกล่าวห่างจากชุมชนทำตะโกเดิมราว 500 เมตร

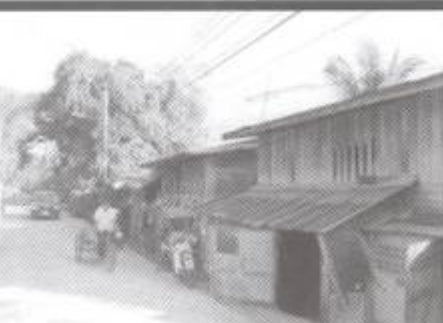
“พวกคณะกรรมการไปดูว่าจะเอาตรงไหนที่ถูกสุดแล้วก็ไม่ไกลจากเขตเทศบาลเพราะเนื่องจากเราทำมาหากินอยู่ในนี้ ถ้าเราไปไกลจากชุมชนเดิม ค่ารถค่าใช้จ่ายมันจะสูงสำหรับพวกเราทุกวันนี้ทนรับภาระเรื่องค่าการเดินทางค่าอาหารค่าที่พักค่อนข้างสูงมันทำให้เราเกิดปัญหาค่อนข้างมาก” นางมนัส กัณหาวัย 49 ปี สมาชิกสหกรณ์ฯ เล่าถึงเกณฑ์การคัดเลือกที่ดินให้ฟัง

สำหรับเกณฑ์การคัดเลือกสมาชิกรุ่นนั้น ต้องเป็นคนที่มีความมั่นใจในกระบวนการองค์กรชุมชนและร่วมขบวนการมาตั้งแต่เริ่มต้น มีความเสียสละ เข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง โดยมีการประชุมทุกอาทิตย์ต้นเดือน เพื่อมาคุยถึงปัญหาการบริหารการจัดการ การตรวจสอบบัญชี แจงข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสองสหกรณ์ฯ ที่เข้าไปอยู่ในที่ดินแห่งใหม่ 85 ครอบครัว ขณะนี้ได้ถมที่ดินไปแล้ว ซึ่งได้มีการออกแบบวางผัง และแบ่งแปลงเรียบร้อยแล้ว มีสถาปนิกมาช่วยชุมชนออกแบบด้วย โดยชุมชนมีการวางแผนทำสวนหย่อม ลานกีฬา เพื่อไว้ให้ลูกหลานเล่น มีที่ทำการสหกรณ์ที่ใช้ร่วมกันทั้งสองสหกรณ์เพื่อประหยัดงบประมาณ

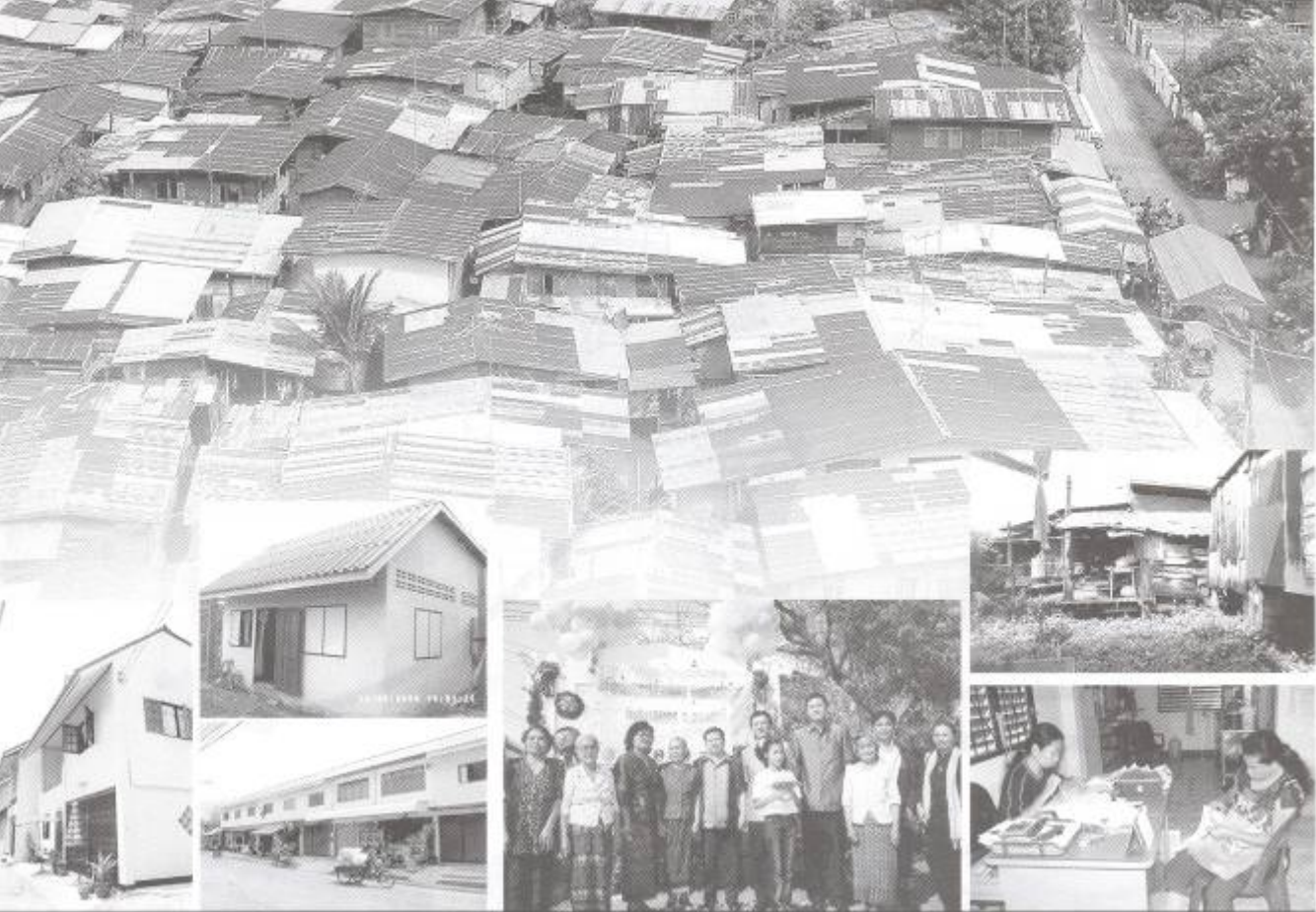
นอกจากนั้นชุมชนยังมีข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกเกี่ยวกับการช่วยเหลือกันด้วย การจัดตั้งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อดูแลกันภายในกลุ่ม หากไม่ส่งเงินภายใน 3 เดือน เพื่อนในกลุ่มต้องดูแล ตักเตือน และช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิกในกลุ่มย่อย เป็นต้น

สำหรับแนวทางการพัฒนาชุมชน มีดังนี้

1. มีการจัดตั้งแบ่งแปลงเป็นที่อยู่อาศัย 38 แปลง มีพื้นที่ส่วนกลาง ถนน สวนสาธารณะ รวมพื้นที่ 1,211.55 ตารางวา
 2. ขนาดที่อยู่อาศัย เป็นบ้านแถวชั้นเดียว 2 ขนาด คือ ขนาด 15 ตารางวา จำนวน 10 ราย ขนาด 20 ตารางวา จำนวน 28 ราย
 3. มีแผนการพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพเสริมให้ทำเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน
- หากคิดรายจ่ายแต่ละเดือนด้านที่อยู่อาศัยทั้งบ้านและที่ดิน แต่ละครัวเรือนจะมีรายจ่าย ประมาณ 600-1,000 บาท ในจำนวนนี้รวมทั้งการออมสัจจะ และค่าหุ้นสหกรณ์

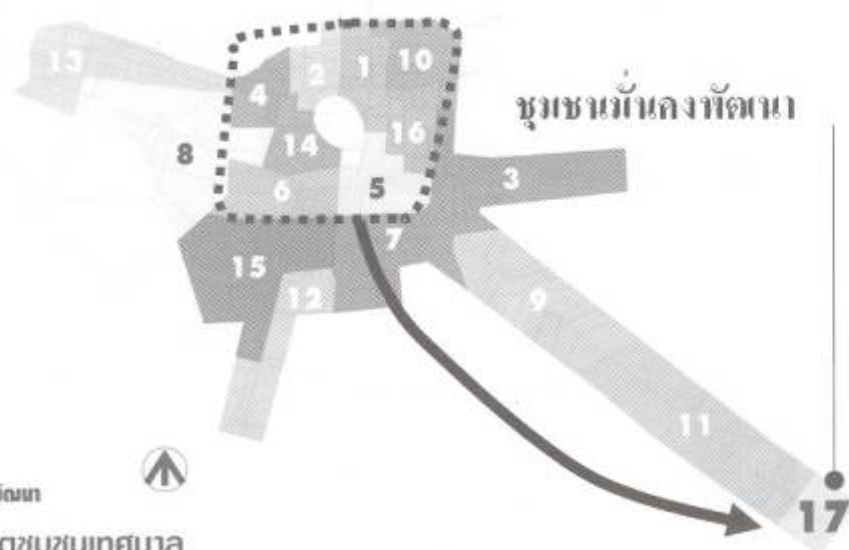
บ้านมั่นคงจังหวัดอุดรธานี

ชาวชุมชนโพธิ์วาราม จำนวน 148 ครัวเรือน ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ที่อาศัยอยู่ในที่ดินของวัดโพธิ์วาราม ทำให้ทั้งชาวบ้านและวัดต่างพึ่งพาอาศัยต่อกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 เดิมเป็นที่ลุ่มเป็นนาและสระน้ำประมาณ 7 ไร่ ต่อมาชาวบ้านเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสงครามเวียดนาม เพราะเมืองอุดรเป็นที่ตั้งฐานทัพอเมริกา เศรษฐกิจดี และหางานทำได้ง่าย โดยชาวบ้านจ่ายค่าเช่าให้กับวัดเดือนละ 5-10 บาท ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นกรรมกร ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ติบสามล้อ และรับจ้าง ความเป็นอยู่ของชุมชนมีลักษณะพึ่งพากันแบบเครือญาติ เหมือนพี่เหมือนน้อง

ในปี 2547 มีการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงจังหวัดอุดรธานี ชุมชนวัดโพธิ์วารามได้รับคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 4 ชุมชนนำร่องของจังหวัด โดยใช้รูปแบบการปรับปรุงในที่ดินเดิม มีการทำสัญญาเช่าที่ดินระหว่างวัดโพธิ์วารามกับชุมชน ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินการปรับปรุงชุมชนและก่อสร้างบ้านแล้ว นอกจากการสร้างบ้านแล้ว ทางชุมชนได้จัดสร้าง "บ้านกลาง" ขึ้นมา 1 หลัง สำหรับคนที่ไร้ญาติขาดมิตรได้พักอาศัย ซึ่งปัจจุบันบ้านกลางหลังนี้ มีผู้สูงอายุที่เป็นหญิงพักอยู่ 2 คน โดยทางชุมชนได้จัดสรรเงินจากกลุ่มออมทรัพย์มาเป็นเบี้ยยังชีพให้ด้วยเดือนละ 300 บาทต่อคน เพื่อแบ่งเบาภาระและช่วยเหลือเกื้อกูลให้ผู้สูงอายุที่ไร้ญาติได้ใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว

สัญลักษณ์

- 1 จุดเชื่อมต่อ
- 2 จุดเชื่อมต่อ
- 3 จุดเชื่อมต่อ
- 4 จุดเชื่อมต่อ
- 5 จุดเชื่อมต่อ
- 6 จุดเชื่อมต่อ
- 7 จุดเชื่อมต่อ
- 8 จุดเชื่อมต่อ
- 9 จุดเชื่อมต่อ
- 10 จุดเชื่อมต่อ
- 11 จุดเชื่อมต่อ
- 12 จุดเชื่อมต่อ
- 13 จุดเชื่อมต่อ
- 14 จุดเชื่อมต่อ
- 15 จุดเชื่อมต่อ
- 16 จุดเชื่อมต่อ
- 17 ชุมชนมั่นคงพัฒนา

แผนที่แสดงเขตชุมชนเทศบาล
เมืองร้อยเอ็ด

บ้านมั่นคงจังหวัดร้อยเอ็ด

ชุมชนมั่นคงพัฒนา จ.ร้อยเอ็ด เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ย้ายไปอยู่ในที่ดินแห่งใหม่ ซึ่งเดิมอาศัยอยู่ในที่ดินบริเวณสันกำแพงเมืองโบราณและคูคลองเมืองจำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตรวาลิต วัดบูรพภิราม สระแก้ว และพิพิธภัณฑสถาน จำนวน 250 ครอบครัว แต่ทางกรมศิลปากรและเทศบาลมีโครงการพัฒนาบริเวณดังกล่าว ให้เป็นโบราณสถานสำคัญของเมือง จึงได้ย้ายชุมชนออกจากบริเวณดังกล่าวไปตั้งชุมชนใหม่ บริเวณบ้านหนองหญ้าม้า บนที่ดินเช่าจากราชพัสดุจำนวน 23 ไร่ โดยเริ่มก่อสร้างบ้านเฟสแรก 85 หลังก่อน เพื่อสร้างความมั่นใจให้ชาวบ้านอื่นๆ ที่ยังไม่เข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหาของชุมชน ซึ่งเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2547 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เป็นประธานในพิธีลงเสาเอก ซึ่งเป็นโครงการแรกของจังหวัดร้อยเอ็ด

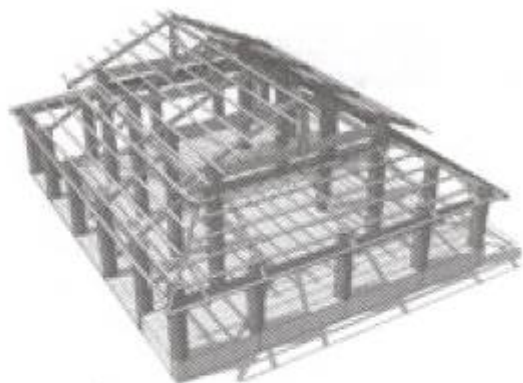
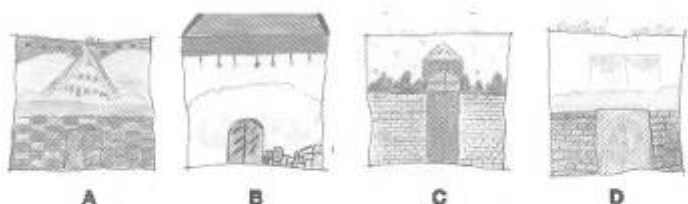

บ้านมั่นคงจังหวัดขอนแก่น

ชุมชนโคนาโม หรือ ชุมชนสามเหลี่ยม 2 มีประชากร จำนวน 85 ครัวเรือน ตั้งอยู่ในใจกลางเมืองมานานกว่า 30 ปี เดิมเช่าที่ดินเอกชนวันละ 5 บาท และต่อมาเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 20 บาท แม้จะอยู่กลางเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งเป็นย่านธุรกิจสำคัญของจังหวัด แต่สภาพชุมชนมีความทรุดโทรมอย่างมาก ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีประปาใช้

ปัจจุบันชุมชนแห่งนี้เป็น 1 ใน 3 ชุมชนนำร่องของการพัฒนาที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านมั่นคงในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างเทศบาล มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน พื้นที่เดิมนั้นเป็นที่ของเอกชนซึ่งขายที่ดินในแพงมากไร่ละ 10 ล้านบาท ชาวบ้านจึงร่วมกันสรรหาที่ดินใหม่ รวมทั้งการคิดแบบบ้าน วางผังชุมชนในพื้นที่ใหม่ในเขตบ้านหนองแวง จำนวน 6.67 ไร่ ซื้อในราคา 9 ล้านบาทเศษ โดยขอสินเชื่อจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนเป็นพื้นที่ใหม่ที่ไม่ไกลจากพื้นที่เดิมนัก ขณะนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้างชุมชนและบ้าน

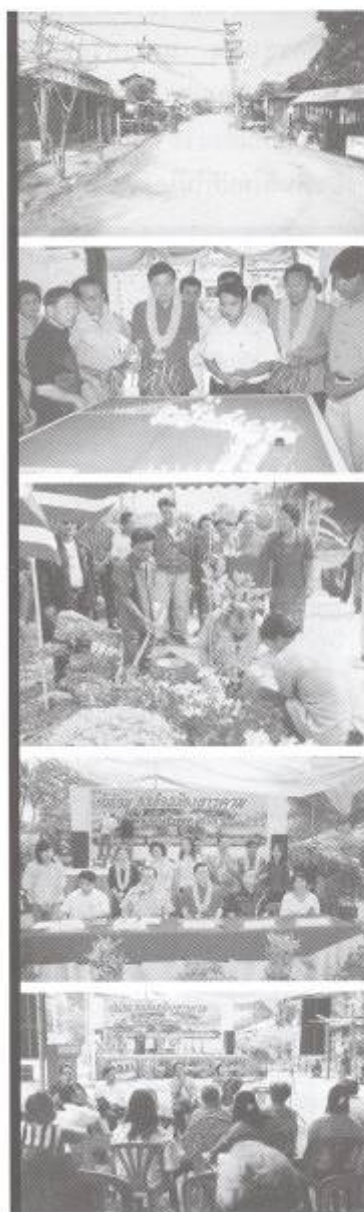
บ้านเป็นคองจังหวัดมหาสารคาม

มหาสารคาม หรือ “ตักศิลานคร” ด้วยความเป็นเมืองศูนย์กลางแห่งการศึกษา จึงมีทั้งคนต่างถิ่นและคนในชนบทเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองเป็นจำนวนมาก สภาพการอยู่อาศัยค่อนข้างแออัด ปัจจุบันมีถึง 17 ชุมชน

ในปี 2536 เมืองมหาสารคาม เป็นหนึ่งใน 12 เมือง นำร่องโครงการปฏิบัติการชุมชน และเมืองน่าอยู่ ซึ่งเป็นการพัฒนาเมืองแนวใหม่ที่ให้หน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรชุมชนมาร่วมกันคิดวางแผนพัฒนาเมือง จากความต้องการและข้อมูลที่เป็นอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก

ความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนเป็นปัญหาที่สำคัญ ซึ่งจะต้องร่วมมือกันแก้ไข จึงได้เกิดความร่วมมือก้าวสำคัญ เมื่อองค์กรชุมชนทั้ง 17 ชุมชน เทศบาล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พอช. ได้ทำความตกลงที่จะแก้ไขปัญหาคความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนตามโครงการบ้านมั่นคง โดยจะมีการดำเนินการในเบื้องต้น 5 ชุมชน จำนวน 335 ครอบครัว ซึ่งจะใช้ชุมชนโพธิ์ศรีหนึ่งในห้าเป็นชุมชนปฏิบัติการนำร่อง เพื่อเป็นจุดเรียนรู้ขยายผลไปสู่อีก 17 ชุมชน ในอนาคต

ชุมชนโพธิ์ศรี มีชาวบ้านอาศัยอยู่ 120 ครอบครัว ส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ,เก็บขยะขาย,รับเหมาทำงานย่อย ฯลฯ ที่ผ่านมาชาวชุมชนได้ทำการวางแผนในการแก้ไขปัญหาของชุมชนทั้งในเรื่องที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม การฟื้นฟูประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมเยาวชน การสำรวจข้อมูลชุมชน การศึกษาดูงาน การปรับปรุงถนน การทำท่อระบายน้ำ ปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย และสร้างศาลาอเนกประสงค์ของชุมชน เป็นต้น

บ้านมั่นคงจังหวัดสุรินทร์

ชุมชนหนองบัว ตั้งอยู่ บนที่ดินสาธารณะซึ่งมีเทศบาลดูแลอยู่ เดิมเป็นบ้านพักของแรงงานที่ทำงานโรงสีไฟ อาศัยอยู่กันมานานร่วม 100 ปี พอโรงสีไฟเลิกกิจการ ก็อาศัยอยู่ต่อไป โดยมีคนจากที่อื่นๆ เข้ามาอยู่เพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีประชากรประมาณ 197 ครอบครัว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เก็บขยะขาย และยังเป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มศิลปินพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงของ จ.สุรินทร์หลายคน เช่น กลุ่มลิเกเขมรซึ่งได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ ต่อมาเมื่ออาศัยเพิ่มจำนวนมากขึ้นจนมีสภาพแออัดขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจเมืองสุรินทร์เจริญขึ้น ความเจริญก็ตามมา จึงมีการปลูกตึกล้อมรอบชุมชน ชาวบ้านต้องอาศัยช่องเล็กช่องน้อยเป็นทางสัญจรระหว่างชุมชนกับโลกภายนอก

ชาวบ้านมีการรวมตัวกันพัฒนาชุมชนเพื่อให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น เทศบาลให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณในครั้งนี้ นอกจากนี้ชาวชุมชนยังได้รวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำไปสู่การจัดการชุมชนทั้งระบบ โดยเริ่มจากการตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัย มีทั้งออมรายวันและรายเดือน และเข้าสู่กระบวนการสร้างบ้านมั่นคงตั้งแต่ปี 2547 ชาวบ้านได้ปรับปรุงที่อยู่อาศัยในที่ดินเดิม ทั้งนี้เทศบาลมีนโยบายให้ชาวบ้านเช่าในระยะยาว 30 ปี และพร้อมสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย ใน จ.สุรินทร์ โดยจะขยายผลอีก 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเทศบาลอนุสรณ์ ชุมชนพรหมเทพ ชุมชนศรีชุมพล ชุมชนโดนโซ ชุมชนบ้านถนน ชุมชนศรีบัวลาย ชุมชนศรีเทพ และชุมชนประทุมเมฆ อีกทั้งในอนาคตจะขยายไปสู่การพัฒนาทั้งเมืองรวม 14 ชุมชน

บ้านมั่นคงเมืองอุบลฯ

ในปี 2542 ชาวชุมชนแออัดที่ตั้งอยู่ในเขตของทั้งสองเทศบาลจำนวน 15 ชุมชน ได้รวมกันเป็นเครือข่ายในนาม “เครือข่ายชุมชนแออัดจังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมของชาวชุมชนทั้ง 15 แห่งให้มีพลังมากขึ้น มีการหนุนเสริมซึ่งกันและกันรวมทั้งได้ทำการสร้างพลังใหม่ๆ และมีการส่งเสริมกิจกรรมขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น โรงเรียนชาวบ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย ธนาคารคนจน โครงการ “คนกับล้อ” ศูนย์แรงงานนอกระบบการรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์วัฒนธรรม โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ เป็นต้น ซึ่งทำให้การประสานงานต่างๆ มีระบบและเกิดผู้นำใหม่ๆ ขึ้นหลายคน

ปี 2547 ตัวแทนเครือข่ายชุมชนแออัดเมืองอุบลฯ ได้เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 6 ชุมชน คือ ชุมชนหนองสระ ชุมชนคุรุมิตร ชุมชนท่าวังแดง ชุมชนวังสว่าง ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี และชุมชนหาดสวนสุขกับชุมชนเกตุแก้ว ในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ รวมประมาณ 380 หลังคาเรือน ประชากรได้รับประโยชน์ประมาณ 1,750 คน

โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำหน้าที่ในการประสานงาน สนับสนุนโครงการ วางแผนการดำเนินการ ติดตามดูแลโครงการให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้ร่วมกันวางเอาไว้ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีในนาม “คณะกรรมการประสานงานเวทีประสบการณ์ชุมชนโครงการบ้านมั่นคง จังหวัดอุบลราชธานี” หรือ “คณะกรรมการเมือง” ขึ้น โดยมีภาคีร่วมดำเนินการประกอบด้วย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หน่วยงานตัวแทนเทศบาลนครอุบลราชธานี ตัวแทนเทศบาลเมืองวารินชำราบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เครือข่ายชุมชนแออัดอุบลราชธานี มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย เครือข่ายวิทย์ชุมชนคนอีสาน และตัวแทนชุมชน

การทำบ้านมั่นคงไม่เพียงสร้างที่อยู่อาศัยเท่านั้น ยังทำให้ชาวชุมชนในเครือข่ายฯ ได้มีโอกาสได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ไขปัญหา รวมทั้งทำให้เกิดกิจกรรมที่น่าสนใจอื่นๆ ตามมา เช่น กลุ่มช่างชุมชนที่พัฒนามาจากกลุ่มแรงงานนอกระบบเกิดจากการรวมตัวของช่างหรือแรงงานในชุมชนต่างๆ เพื่อรับเหมางานตามชุมชนหรืองานทั่วไปที่มีคนจ้าง ซึ่งมีสมาชิกอยู่ประมาณ 200 คน เป็นต้น

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2044/28-33 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320
โทร. (66) 0-2718-0911 โทรสาร : (66) 0-2718-0937, 0-2716-6001
e-mail : codi@codi.or.th Website : www.codi.or.th